

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií
<http://kpes.upol.cz>

ÚVOD DO POLITOLOGIE II.

SYLABUS PRO AKADEMICKÝ ROK 2017/2018 (KPE/UPL2)

LETNÍ SEMESTR

Mgr. Eva Lebedová, Ph.D.

eva.lebedova@upol.cz

Mgr. Daniela Vašátková

daniela.vasatkova@gmail.com

PhDr. Martin Petlach

martin.petlach01@upol.cz

I. Cíl kurzu a jeho postavení v programu KPEŠ

Kurz Úvod do politologie II. (KPE/UPL2) je povinný kurz letního semestru pro studenty 1. ročníku KPEŠ. Jeho cílem je seznámit posluchače se základními pojmy, se kterými se v politologii pracuje a poskytnout jim schopnost orientovat se v nich. Obsahem kurzu je především uvedení posluchačů do problematiky státu, moci, demokracie; jejich obeznámení s podstatou hlavních politických ideologií, s problematikou politického procesu, politických stran a voleb.

II. Metoda výuky

Výuka probíhá formou nepovinných přednášek (45 min.) a seminářů, které jsou povinné (45 min.). Semináře tematicky navazují na předchozí přednášku a jejich cílem je prohloubení znalostí studentů v dané problematice prostřednictvím prezentací a následné diskuze o přečtené literatuře. Témata prezentací si posluchači zvolí během prvního semináře z nabídky, kterou jim poskytne vyučující. Literatura a prameny k prezentacím jsou uvedeny u každého tématu a jsou dostupné v Knihovně UP (Zbrojnici), ve Vědecké knihovně (www.vkol.cz), courseware nebo u vyučujících.

III. Požadavky na ukončení kurzu

Dvousemestrální kurz UPL je v zimním semestru ukončen zápočtem a v letním semestru zápočtem a zkouškou. Předmět je součástí státní postupové zkoušky, jež uzavírá 1. ročník. Zápočet a zkouška budou uděleny pouze těm studentům, kteří úspěšně absolvují oba semestry. Podmínkou zapsání posluchače do UPL II. je úspěšné zakončení (tzn. získání zápočtu) z UPL I. Zápočet bude udělen na základě splnění těchto požadavků:

1. Prezentace

Každý student přednese v rámci kurzu UPL I. – II. alespoň jednu prezentaci. Prezentace musí splňovat následující kritéria:

- a) délka prezentace 10 min
- b) přednesení prezentace, nikoli její čtení (!)
- c) vyhotovení stručného výtahu (tj. nejdůležitějších poznatků z textu) v rozsahu 1–2 normostran
- d) zaslání výtahu a prezentace na e-mail vyučujícího daného semináře (EL - eva.lebedova@upol.cz, DV - daniela.vasatkova@gmail.com, MP - martin.petlach01@upol.cz) nejpozději **24 hodin** před vystoupením na semináři. Následně student rozešle zpracovaný materiál také svým kolegům.
- e) každý prezentující si rovněž připraví 2 otázky do diskuze související s tématem semináře a jeho prezentací.

2. Účast a aktivita v seminářích

Semináře jsou povinné, jakož i četba zadaná na každý z nich. **V seminářích toleruje vyučující maximálně dvě absence za semestr.** V případě nemoci je nutno domluvit s vyučujícím individuální doplnění látky. Taktéž v případě více než dvou absencí je nezbytné informovat vyučujícího a přinést vystavené lékařské potvrzení. V seminářích je důraz kladen na **aktivní** participaci studentů, tj. zapojení do diskuse a na samostatnou přípravu před nimi. Vyučující může případně ověřit znalost zadané četby písemnou formou.

3. Esej

Podmínkou absolvování kurzu **UPL II.** je také odevzdání eseje v rozsahu 7 stran, tj. 2000 slov včetně poznámek, tolerance maximálně ± 200 slov mimo rámeček požadovaného rozsahu, na jedno z vybraných okruhů v sylabu. Konečný termín pro odevzdání eseje je **26. března 2018 do 11.00 dopoledne**. Práci je nutné do časového limitu odevzdat v tištěné podobě do kanceláře doktorandů (KB 2.19), v elektronické podobě ji vložit do Stagu v rámci platformy pro odevzdávání prací a viz níže. Práce odevzdané po zmíněném termínu nebudou akceptovány. Plagiarismus, jehož se student dopustí v odevzdané eseji, znamená automatické neudělení zápočtu a vyloučení ze studia. Jestliže první verze eseje nebude uspokojivá, bude práce vrácena k přepracování podle poznámek a doporučení hodnotitele. Možnost opravy eseje je dána pouze jednou a bez splnění této součásti UPL II. není možné udělení zápočtu a následné zkoušky. Deadline pro odevzdávání opravných esejů je **7. května 2018 do 11.00 dopoledne**. Postup odevzdání je shodný jako u prvního řádného termínu. Nadto je nutné opravenou verzi odevzdat zároveň s původním esejem. Hodnocení eseje bude zakomponováno do celkového hodnocení v závěru kurzu (pro získání zápočtu).

Tematické okruhy pro esej:

1. **Nacionalismus a multikulturalismus: výzvy pro současné evropské demokracie.**

2. * **The concept of Liberty according to liberalism and conservatism.**

* **Koncept svobody v liberalismu a konzervatismu.**

(Analýza dvou pohledů dle vybraných politických filosofů obou směrů.)

3. * **Is violence necessary to topple a dictator?**

* **Násilí jako jediná možnost sesazení diktátora?**

(Analýza vybraných případů na základě teorií a teoretiků demokratické tranzice)

4. **Může existovat demokracie bez politických stran?**

(Reflexe funkce stran v demokraciích od časů A. de Tocquevilla až po současnost)

U esejí č. 1–4 si studenti mohou zvolit, zda práci budou psát v českém, nebo anglickém jazyce.

4. Úspěšné absolvování písemného zápočtového testu.

IV. Hodnocení

Zápočet z kurzu UPL II. bude udělen na základě přednesené prezentace, přijatého a všechny akademické náležitosti splňujícího eseje, aktivní participace v seminářích a úspěšného absolvování písemného zápočtového testu. Test bude ověřovat témata přednášek, témata prezentací a zvládnutí zadané četby. Celková známka bude udělena na základě výsledků státní postupové zkoušky v letním semestru.

V. Obsah kurzu

PČ – povinná četba / PZ – prezentace / DČ – doporučená četba

PŘEDNÁŠKY:

ÚTERÝ, 10:35 – 11:20, místnost KB 2.03

SEMINÁŘE:

SEM.: A – PONDĚLÍ, 13.15 – 14.00, místnost KB 1.09

SEM.: B – PONDĚLÍ, 14.00 – 14.45, místnost KB 1.09

SEM.: C – PONDĚLÍ, 15.00 – 15.45, místnost KB 1.09

SEM.: D – PONDĚLÍ, 15.45 – 16.30, místnost KB 1.09

1. TÝDEN (19. & 20. 2. 2018) – MP

Seminář (S): Die Welle – Náš vůdce (projekce filmu). Mimořádně spojený seminář od 13:15, učebna 2.03.

Přednáška (P): FAŠISMUS A NACISMUS

2. TÝDEN (26. & 27. 2. 2018) – DV

S: JAK NAHLÍŽET NA FAŠISMUS A NACISMUS?

PZ: PAXTON, Robert. 2004. *The Anatomy of Fascism*. First Edition, New York. Pp. 3-20. (Lze použít i český překlad knihy).

PČ: MUSSOLINI, Benito (Giovanni Gentile). *The Doctrine of Fascism*. (Courseware.)

KERSHAW, Ian. 2008. *Hitler, the Germans and the Final Solution*. Pp. 343-361.

P: ANARCHISMUS

3. TÝDEN (5. 3. & 6. 3. 2018) – DV

S: ANARCHISMUS DNEŠKA?

PZ: „Svobodu i autonomii. Novodobý český anarchismus“ In: TOMEK, Václav, SLAČÁLEK, Ondřej. 2006. *Anarchismus. Svoboda proti moci*. Vyšehrad. Pp. 577–607.

PČ: CHOMSKY, Noam. 1973. Notes on Anarchism. Dostupné z:

<https://chomsky.info/state01/>

„Za jednu facku - dvě!“ Rozhovor Jiřího Suka s Ondřejem Slačálkem o anarchismu jako přímé akci, pedagogice, praxi a minulosti i přítomnosti alternativ. *Dějiny a současnost*, 2010, 7,

<http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2010/7/za-jednu-facku-dve/>

„Noam Chomsky o anarchismu, marxismu a naději pro budoucnost“ Rozhovor s N. Chomskym pro časopis RBR.

http://www.sds.cz/docs/prectete/rozhovor/doy_chom.htm

P: NACIONALISMUS x POPULISMUS

4. TÝDEN (12. & 13. 3. 2018) – EL

S: NACIONALISMUS, POPULISMUS, XENOFOBIE: SELHAL MULTIKULTURALISMUS?

PZ: SOKOLÍČKOVÁ, Zdena, BURDA, František, HOJDA, Jan. 2012. Krize v multikulturalismu. Multikulturalismus v krizi. Pp. 49–82.

PČ: SARTORI, Giovanni. 2011. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalectví*. Druhé vydání. Praha: Dokořán. Pp. 87-129.

SPOERRI, Marlene, JOKSIC, Mladen. 2012. „Europe's Far Right Goes Mainstream: The Failure of Multiculturalism?“ *Carnegie Council for Ethics in International Affairs*, March 21, http://www.carnegiecouncil.org/publications/ethics_online/0067.html

http://www.carnegiecouncil.org/publications/ethics_online/0067.html

GREVEN, Thomas. 2016. “The Rise of Right-Wing Populism in Europe and U.S. A Comparative Perspective.” *Perspective, FES*, May, Pp. 1-7,

http://www.fesdc.org/fileadmin/user_upload/publications/RightwingPopulism.pdf

P: ENVIRONMENTALISMUS A POSTMATERIÁLNÍ HODNOTY

5. TÝDEN (19. & 20. 3. 2018) – DV

S: JAKÝ VÝZNAM MAJÍ PRO SOUČASNOU SPOLEČNOST POSTMATERIÁLNÍ HODNOTY? JE

ENVIRONMENTALISMUS PLNOHODNOTNOU POLITICKOU IDEOLOGIÍ?

PZ: INGLEHART, Ronald. 2009. „Postmaterialist Values and the Shift from Survival to Self-expression values.“ In: *The Oxford Handbook of Political Behaviour*. Pp. 223–239. Ed. Russel J. Dalton and Hans-Dieter Klingemann. Oxford: Oxford University Press.

PČ: KELLER, Jan. 2005. *Až na dno blahobytu*. Praha: EarthSave. Pp. 29–53.

HERTZOVÁ, Noreena. 2003. *Plíživý převrat. Globální kapitalismus a smrt demokracie*. Praha: Dokořán. Pp. 24–50.

P: ISLAMISMUS

6. TÝDEN (26. & 27. 3. 2018) – MP

S: TOTALITNÍ REŽIMY JAKO PŘÍKLAD NEDEMOKRACIE

PZ: SARTORI, Giovanni. 1993. *Teória demokracie*. Bratislava: Archa. Pp. 183–209.

PČ: TUCKER, Robert C. 1965. „The Dictator and Totalitarianism.“ *World Politics* 17 (4), 555–583.

ARENDTOVÁ, Hannah. 1993. *Původ totalitarismu*. I-III. Praha: Oikúmené. Pp. 592–620.

DČ: ARON, Raymond. 1998. *Demokracie a totalitarismus*. Brno: Atlantis.

P: TOTALITARISMY A NEDEMOKRATICKÉ REŽIMY (I)

DEADLINE PRO ODEVZDÁNÍ ESEJŮ: 26. 3. 2017 (11:00)

7. TÝDEN (2. & 3. 4. 2018)

S: Seminář se nekoná – státní svátek – Velikonoce.

P: NEDEMOKRATICKÉ REŽIMY II

8. TÝDEN (9. & 10. 4. 2018) – MP

S: JAKÉ RYSY MAJÍ ROZLIČNÉ NEDEMOKRATICKÉ REŽIMY?

PZ: BROOKER, PAUL. 2000. *Non-Democratic Regimes: Theory, Government and Politics*. London: Macmillan Press. Kapitola 2: Types of Non-Democratic Regime, s. 36–58.

PČ: LINZ, Juan J. 2000. *Totalitarian and Authoritarian Regimes*. London: Lynne Rienner Publishers. Pp. 143–157.

MAGSTADT, Thomas M. 2013. *Understanding Politics: Ideas, Institutions and Issues, Vol. 10*. Belmont: Wadsworth. Kapitola 5: Authoritarianism in Theory: Myth versus Reality. Pp. 104–114.

DČ: Whine, Michael. 2001. „Islamism and Totalitarianism: Similarities and Differences.“ *Totalitarian Movements and Political Religions* 2 (2), 54–72.

P: NEDEMOKRATICKÉ REŽIMY A PŘECHODY K DEMOKRACII

9. TÝDEN (16. & 17. 4. 2018) – MP

S: JAK PROBÍHÁ DEMOKRATICKÁ TRANZICE?

PZ: KUNC, Jiří, DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra. 1994. *O přechodech k demokracii*. Praha, Sociologické nakladatelství 1994. Pp. 76–102, kapitola: Etapy přechodu k demokracii.

PČ: HUNTINGTON, Samuel P. 1991. „Democracy’s Third Way.“ *Journal of Democracy* 2 (2): 12–34.

MØLLER, Jørgen, SKAANING, Svend-Erik. 2013. „The Third Way: Inside the Numbers.“ *Journal of Democracy* 24 (4): 97–109.

FOREIGN POLICY. 2016. „Is Violence Necessary to Topple a Dictator?“ *Foreign Policy*, 1–2, 2016: 30–31.

P: ZPŮSOBY USTAVOVENÍ DO FUNKCE, VOLBY

10. TÝDEN (23. & 24. 4. 2018) – EL

S: V ČEM SPOČÍVÁ VÝZNAM VOLEB? A PROČ KLESÁ VOLEBNÍ ÚČAST V DEMOKRACIÍCH?

PZ: BLAIS, André. 2009. „Turnout in Elections“. In: *The Oxford Handbook of Political Behaviour*. Pp. 621-635. Ed. Russel J. Dalton and Hans-Dieter Klingemann. Oxford: Oxford University Press.

PČ: BOUZA, Louis. 2014. „Addressing Youth Absentism in European Elections.“ *International Idea*. Pp. 1-32, dostupné z: <http://www.idea.int/resources/analysis/addressing-youth-absenteeism-in-european-countries.cfm>.

KOKEŠ, Marian. 2012. „Vliv nedostatku vnitrostranické demokracie na úpadek voleb a demokracie v ČR. In: Volby – svátek demokracie nebo pletich? Pp. 111–128. Ed. Vojtěch Šimíček. Brno, Muni Press.

P: VOLBY A VOLEBNÍ PRÁVO

11. TÝDEN (30. 4. & 1. 5. 2018) – EL

S: JAKÁ JE FUNKCE POLITICKÝCH STRAN V DEMOKRACII? OCITAJÍ SE POLITICKÉ STRANY V KRIZI?

PZ: SCAROW, Susan E. 2009. „Political Activism and Party Members. In: *The Oxford Handbook of Political Behaviour*. Pp. 223–239. Ed. Russel J. Dalton and Hans-Dieter Klingemann. Oxford: Oxford University Press.

PČ: MAIR, Peter (nedatováno): „Political Parties and Democracy. What source of future?“, (courseware).

P: Přednáška se nekoná – státní svátek.

12. TÝDEN (7. 5. 2018) – EL

P: POLITICKÉ STRANY A POLITOLOGIE JAKO VĚDNÍ OBOR

PČ: BERG-SCHLOSSER, Dirk, STAMMEN, Theo. 2000. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: ISE. Pp. 53–91. Zápočtový test: termín bude upřesněn.

POVINNÁ LITERATURA:

DAHL, R.: *O demokracii: Průvodce pro občany*. Praha, Portál 2001.

Vřele doporučuji také přečtení knihy:

ŠANDEROVÁ, J.: *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha, Slon 2014.

Tato kniha vám pomůže seznámit se zásadami psaní odborné práce. Upozorní vás, čeho se máte vyvarovat apod. Kromě toho v ní najdete také podnětné informace k tomu, jak se orientovat v odborné literatuře, jak efektivně číst a studovat odborné texty apod.

DOPORUČENÁ A STUDIJNÍ LITERATURA:

- ARON, R.: *Opium intelektuálů*. Praha, Mladá fronta 2001.
- BALLESTER, K. – OTTMANN, H.: *Politická filosofie 20. století*. Praha, ISE 1993.
- BURKE, E.: *Úvahy o revoluci ve Francii*. Brno, CDK 1997.
- ČERMÁK, V.: *Otázka demokracie I.-II.* Praha, Academia 1992. III.-V. Olomouc, Nakladatelství Olomouc 1998.
- FIALA, P. – STRMISKA, M.: *Teorie politických stran*. Brno, Barrister and Principal 1998.
- HAYEK, F. A.: *Cesta do otroctví*. Brno, Barrister and Principal 2008.
- HEYWOOD, A.: *Politologie*. Praha, Eurolex Bohemia 2004.
- HEYWOOD, A.: *Politická teorie*. Praha, Eurolex Bohemia 2005.
- HEYWOOD, A.: *Politické ideologie*. Praha, Victoria Publishing 1994.
- HOBBS, T. *Leviathan*. Praha, OIKOYMENH 2009.
- DAHL, R.: *Demokracie a její kritici*. Praha, Victoria Publishing 1995.
- FUKUYAMA, F.: *Budování státu podle Fukuyamy*. Praha, Alfa Publishing 2004.
- HLOUŠEK, V. – KOPEČEK, L. (eds.): *Demokracie*. Brno, Mezinárodní politologický ústav 2004.
- KIS, J. (ed.): *Současná politická filozofie*. Praha, OIKOYMENH 1997, s. 205–238.
- KOHÁK, E.: *Průvodce po demokracii*. Praha, Slon 1997.
- KUNC, J. (ed.): *Demokracie a ústavnost*. Praha, Univerzita Karlova 1996.
- LOCKE, J.: *Druhé pojednání o vládě*. Praha, Svoboda 1992.
- MICHALSKI, K. (ed.): *Liberální společnost*. Sborník příspěvků z konference v Castel Gandolfo 1992. Praha, Filosofický ústav AV ČR 1994.
- MICHELS, R.: *Political Parties*. Kitchener, Batoche Books 2001.
- MILL, J. S.: *O vládě ústavní*. Praha, Svoboda 1992.
- NOVÁK, Miroslav a kol. 2011. *Úvod do studia politiky*. Praha: Slon.
- ORTEGA Y GASSET, J.: *Vzpouza davů*. Praha, Naše vojsko 1993.
- PITHART, P.: *Obrana politiky*. Druhé vydání. Praha, Academia 2005.
- ŘÍCHOVÁ, B.: *Přehled moderních politologických teorií*. Praha, Portál 2000.
- SARTORI, G.: *Teória demokracie*. Bratislava, Archa 1993.
- SHAPIRO, I.: *Morální základy politiky*. Praha, Karolinum 2003.
- STAMMEN, T. – BERG-SCHLOSSER, D.: *Úvod do politické vědy*. Praha, ISE 2000.
- STANKIEWICZ, W. J.: *Hledání politické filosofie*. Brno, CDK 2006.
- STANKIEWICZ, W. J.: *Politická teorie a současný svět*. Brno, CDK 2006.
- SWENSON, P.: *Teorie demokracie*. Brno, CDK 1995.
- SWIFT, A.: *Politická filozofie*. Praha, Portál 2005.
- ŠARADÍN, P.: *Historické proměny pojmu ideologie*. Brno, CDK 2001.
- WEBER, M.: *Metodologie, sociologie a politika*. Praha, OIKOYMENH 1998.
- ZAKARIA, F.: *Budoucnost svobody*. Praha, Academia 2005.